

Z ŻAŁOBNEJ KARTY

ZBIGNIEW KWIECIŃSKI
ORCID: 0000-0002-4993-5072
profesor emerytowany
E-mail: zkwiecin@umk.pl

POŻEGNANIE KRYSZYNY SZAFRANIEC¹

Byłem promotorem doktoratu Krystyny Szafranec, osoby niezwykle twórczej, pracowitej, doskonale współpracującej z zespołami.

Krystynę Budek (potem Szafranec) poznałem w 1973 roku, kiedy to uzyskała najlepsze rezultaty na egzaminach wstępnych na pedagogikę w UMK. Koleżanki z Międzywydziałowego Studenckiego Koła Naukowego UMK zaprosiły ją na „obóz naukowy”, pierwszą ekspedycję empiryczną w ramach wieloletniego zespołowego badania podłużnego nad tą samą kohortą młodzieży (urodzonej w 1957 roku), prowadzonego przez Stację Naukowo-Badawczą Instytutu Rozwoju Wsi i Rolnictwa PAN. To wieloletnie badanie dotyczyło problematyki związków edukacji i zmian w cyklu życia młodzieży na tle przemian społecznych. Zakładaliśmy, że badanie to potrwa do czasu podjęcia przez tę młodzież pracy zawodowej, to znaczy do około 1985 roku. Krystyna włożyła w to badanie wiele twórczego wysiłku. Stan wojenny zakłócił nasze plany. Jednak do tych badań powróciliśmy, gdy nasi respondenci mieli po 30 lat, i te badanie trwały do teraz i miały mieć swoją kontynuację w tym roku, gdy mają oni po 65 lat i już bardzo dorosłe dzieci, co umożliwiałoby porównywanie pokoleń.

W roku 1984 Krystyna obroniła rozprawę doktorską pt. *Proces adaptacji osobowości do gwałtownych zmian społecznych*, w której zrekonstruowała teorię

---

¹ Jest to pożegnalny tekst wygłoszony w dniu pogrzebu tragicznie zmarłej 3 września 2022 roku prof. Krystyny Szafranec.

anomii E. Durkheima i R. Mertona i zastosowała ją do badania doświadczania zmian przez uczestników przemian w latach 1980–1981. Wyniki jej badań uważam za niezwykle odkrywcze, a nawet sensacyjne. Wydała je potem w dwóch książkach: *Anomia – przesilenie tożsamości* (UMK, 1986) i *Człowiek wobec zmian społecznych* (PWN, 1990). W roku 1984 podjęła pracę w Stacji IRWiR PAN, w której wraz z Ryszardem Borowiczem pod koniec lat 80. kierowała dalszą realizacją badań podłużnych, a później już kierowała nimi sama.

Przez cały okres lat 80. i początek lat 90. była bardzo aktywną uczestniczką „czwartkowego” seminarium „Nieobecne dyskursy” w Stacji IRWiR PAN współkierowanego przeze mnie i Lecha Witkowskiego, w którym gościliśmy wielu wybitnych uczonych: Aleksandrę Jasińską-Kanię, Leszka Nowaka, Jadwigę Staniszkis, Danutę Markowską, Andrzeja Macieja Kaniowskiego, a także zagranicznych filozofów, takich jak: Henry Giroux, Peter McLaren i Richard Rorty z USA, czy Ricardo Massa z Włoch. Próbowaliśmy zrozumieć istotę polskiego fenomenu socjalizmu i jego upadku oraz ich związku z rozwojem świadomości moralnej, społecznej i obywatelskiej, a także zaproponować alternatywę dla dominującego nurtu pedagogiki i istniejącego systemu edukacji publicznej.

Krystyna była od początku wybitną uczoną.

Odeszła nieoczekiwanie, nie dokończyła kilku dzieł.

Krystyna zawsze będzie żyła w naszej pamięci, będzie żyła wiecznie w swoich dziełach, w umysłach i sercach tych, którzy je czytają i uczą się od niej.

Pozostawiła jednak nas w wielkim smutku...

Krystyno, gdzie jesteś?!

Toruń, 13 września 2022 roku